

ГРИП

ЕПИДЕМИОЛОГИЯ, КЛИНИКА, УСЛОЖНЕНИЯ, ПРОФИЛАКТИКА, ЕПИДЕМИОЛОГИЧЕН НАДЗОР

Етиология

Грипът е най-тежкото заболяване от групата на остри респираторни инфекции и може да се разпространява под формата на епидемии и пандемии. Грипът е заболяване със здравно, социално и икономическо значение. Официалната статистика на СЗО показва, че годишно се регистрират между 3 млн. и 5 млн. болни с тежка форма на грип и годишно между 250 хил. и 500 хил. са смъртните случаи в света.

Над сто вируса причиняват инфекциозни заболявания на горните дихателни пътища, но най-известен и разпространен е вирусът на грипа. Грипните вируси са три типа – А, В и С.

Епидемиологична характеристика на грипа:

- **Постоянно променящ се причинител:** Най-голямо епидемиологично значение имат грипните вируси тип А, които притежават способност да променят антигенния си състав. Това обуславя тяхната висока изменчивост. Обикновено грипните епидемии се предизвикват от разновидност на типа А.
- **Лесен механизъм на предаване:** Източник на зараза при грипа е болният човек, който отделя вируса в края на инкубационния период и 3-4 дни от началото на клиничната картина. Голямо епидемично значение като източник на заразяване с грип имат болните с леки и безсимптомни форми, понеже точно при тях болният човек се надява, че „ей сега ще му мине и ще изкара на крак” - той ходи на работа, пътува в обществения транспорт, киха, кашля и разпространява заразата около себе си. Механизмът на предаване на заразата при грипа е въздушно-капков, а основният фактор на предаване е въздухът. Заразяването се осъществява при вдишване на въздух, съдържащ грипния вирус.
- **Кратък инкубационен период:** от 12 до 48 часа.
- **Всеобща възприемчивост и типовоспецифичен имунитет:** След преболедуване се изгражда имунитет само спрямо конкретния щам, предизвикал заболяването.
- **Ежегодни епидемии, засягащи всички възрасти**
- **Периодично възникващи пандемии**
- **Висока заболяемост, надвишаваща многократно обичайното ниво на останалите вирусни остри респираторни заболявания**
- **„Епидемична опашка” от усложнения и висока смъртност предимно в рисковите групи, които представляват 25-30% от цялото население**

Клинична картина, усложнения, лечение:

Инкубационният период е кратък, от 12 до 48 часа. Типичният грип започва остро, внезапно, с втрисане, главоболие, повишена температура (38,5°C – 40,0°C). Болният обикновено се оплаква от ставно-мускулни болки, световъртеж, силна отпадналост, болки в очните ябълки. Всичко това е резултат от интоксикацията на организма. Два-три дни по-късно вече се появяват суха кашлица и хрема. Състоянието на болните от грип е тежко.

За потвърждение на диагнозата може да се правят лабораторни изследвания:

- 1.) изолиране на самия вирус по специалните вирусологични методики
- 2.) откриване в кръвта на специфични антитела към грипния вирус
- 3.) доказване наличието на вирусни антигени
- 4.) доказване наличието на вирусната нуклеинова киселина

Ако грипът протича без усложнения, температурата продължава 2-4 дни, а заболяването – от 5 до 10 дни. Най-продължително се задържа отпадналостта, която може да се наблюдава дълго време след изчезване на всички симптоми. Прогнозата на неусложнения грип е добра.

Грипът предизвиква неработоспособност в много по-голяма степен от обикновената настинка и води до сериозни усложнения.

Какви са усложненията на грипа? Тежестта на протичане на грипа зависи от много различни фактори: възраст, общото състояние на организма преди болестта, забавено или неправилно проведено

лечение и др. Застрашени са децата и хора в напреднала възраст със съществуващи заболявания и пациенти с понижени защитни сили. **Най-честите усложнения са следните:**

- *от страна на дихателната система:* **бронхит, бронхиолит, пневмония** (първична вирусна пневмония, вирусно-бактериална пневмония, вторична бактериална пневмония)

- *от страна на сърдечно-съдовата система:* **миокардит, перикардит, сърдечно-съдова недостатъчност, ритъмни и проводни нарушения.**

- *от страна на нервната система:* **енцефалит, менингит, менингоенцефалит, мозъчен оток, неврит, миелит.**

- *други:* **синуит, отит, остър гломерулонефрит, пиелонефрит, имунодефицитни състояния.**

Прогнозата на грип с настъпили усложнения е по-сериозна.

При първите симптоми на грип или друга остра респираторна инфекция болният задължително трябва да потърси лекарска помощ, за да бъде назначено адекватно лечение и да се проследи състоянието на пациента. Антибиотици се наложителни само, ако се касае за развитие на усложнение с бактериална инфекция. В никакъв случай не трябва да се прибегва до самолечение.

Профилактика на грипа

Борбата с грипа е трудна поради високата възприемчивост на населението към грипа, бързината на разпространение вследствие на лесния механизъм на предаване на инфекцията и изменчивостта на грипния вирус. **Най-сигурният начин да се предпазим от грип е да се ваксинираме.**

СПЕЦИФИЧНАТА профилактика чрез своевременна ИМУНИЗАЦИЯ с противогрипни ваксини е най-ефикасната мярка за предпазване от тази тежка инфекция. Тези ваксини се произвеждат ежегодно и са съобразени с циркулиращите грипни щамове по указание на Световната здравна организация (СЗО). Ваксинацията е важна, защото предотвратява усложненията и прекратява предаването на заразата на други хора. Когато се имунизираме, ние предпазваме не само себе си, но и семейството, приятелите и колегите си. Противогрипните ваксини се препоръчват за ежегодна имунизация в периода преди епидемичния подем на заболяемостта от грип и ОРЗ. **След поставяне на ваксина са необходими около 20 дни, за да може организмът да си изработи специфичните защитни антитела срещу заболяването.** Всяка сезонна противогрипна ваксина съдържа антигени, представляващи три (тривалентна ваксина) или четири (четиривалентна ваксина) щамове на грипния вирус: един щам от тип А подтип H1N1, един щам от тип А подтип H3N2 и един или два щамове от грипен вирус тип В. Ваксината не предпазва от всеки щам грип, а е ефективна само срещу щамовете на вируса, които съответстват на ваксината. Ваксините срещу грип стимулират производството на антитела в организма, който се бори с вируса на грип. Когато вирусът навлезе в човек, който е бил ваксиниран, антителата атакуват и убиват вируса и предотвратяват инфекцията. Антителата са произведени срещу специфични щамове на вируса, съдържащи се в годишната ваксина.

ИМУНИЗАЦИЯТА ПРОТИВ ГРИП СЕ ПРЕПОРЪЧВА НА:

1. Всички лица, навършили 65 години.

2. Всички възрастни и деца над 6 месеца, страдащи от следните заболявания:

- хронични белодробни заболявания, вкл. астма
- хронични заболявания на сърдечно-съдовата система
- метаболитни заболявания, особено диабет
- вродена и придобита имуносупресия, вкл. медикаментозна
- носители на ХИВ и болни с клинично проявена ХИВ-инфекция
- хемоглобинопатии
- органна трансплантация

3. Лица, които са изложени на повишен риск от заразяване с грип:

• лица, живеещи в организирани колективи (домове за медико-социални грижи, военни поделения, общежития)

• лица, при които има повишен риск от заразяване във връзка с професията им (персонал на лечебни, здравни и социални заведения, транспортни работници, служители в армията и полицията и др.)

4. Всички, които желаят да се предпазят от заболяване.

Противопоказанията за противогрипна имунизация са посочени подробно в Кратката характеристика на продукта:

- Свръхчувствителност към активните вещества или към някоя от останалите съставки на съответната ваксина.
- Ваксинацията трябва да се отложи в случай на фебрилитет или остро заболяване.

Как да се предпазим от заразяване?

- Избягвайте близък контакт с болни лица. Ако сте болен, стойте на безопасно разстояние от другите, за да ги предпазите от заболяване.
- При заболяване останете вкъщи и не ходете на работа или училище, както и се въздържайте от излизания по други причини. Това ще предпази другите от заразяване.
- Избягвайте местата с много хора и масовите мероприятия.
- Покривайте устата и носа си с ръка или кърпичка за еднократна употреба при кашлица и кихане. След употреба изхвърляйте носните кърпички в кофата за битов отпадък.
- Миенето на ръцете ще ви предпази от заразяване. Измивайте ръцете си често и в продължение на най-малко 20 секунди със сапун и вода, особено след кашляне или кихане. При липса на условия за миене може да се използват влажни хигиенни кърпички за ръце или дезинфекциращ гел. Избягвайте да докосвате очите, носа или устата си.
- Почиствайте твърдите повърхности, като дръжки на врати, телефони, дистанционни управления и други често, като използвате обикновен почистващ препарат.

Дирекция „Надзор на заразните болести”
РЗИ-Русе